

між виразністю депресії та рівнем артеріального тиску: як систолічного (САТ): $r=-0,30$, так і діастолічного (ДАТ): $r=-0,35$. Існує також сильний та градуїований зв'язок між тяжкістю депресивних симптомів на початковому етапі та швидкістю об'єднаної кінцевої точки, або функціонального занепаду, або смерті через шість місяців. Після коригування демографічних факторів, історії хвороби, базового функціонального стану та клінічної тяжкості пацієнти з ≥ 11 депресивними симптомами, порівняно з тими, що мали менш ніж 6 симптомів депресії, мали на 82 % більший ризик функціонального занепаду або смерті ($p=0,003$).

Висновки. Використана в даному дослідженні шкала для оцінки депресії і тривоги Гамільтона є найінформативнішою і показовою для визначення клінічних особливостей депресії у пацієнтів з СН, порівняно зі спеціалізованими опитувальниками. За результатами опитування з використанням даної шкали можна стверджувати, що у міру прогресування хронічної серцевої недостатності у досліджуваних пацієнтів посилюються прояви депресії та тривожності. Більше того, зростаюча кількість депресивних симптомів є негативним прогностичним чинником для хворих на серцеву недостатність, як і для пацієнтів з ІХС.

Ключові слова: депресія, серцева недостатність, шкала Гамільтона.

A. B. Sikora

DEPRESSIVE SYMPTOMS AND DANGER OF FUNCTIONAL IMPAIRMENT IN PATIENTS WITH CHRONIC HEART FAILURE

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

urecured@gmail.com

Background. A well-known fact is that the spread of depression among patients with heart failure (HF) is between 10 and 54 % of the total number of patients with this pathology.

Objective. The aim of the work is to study the clinical features of depression and the effect on the risk of functional impairment in patients with chronic heart failure.

Methods and materials. There were examined 38 patients with HF functional class II-IV (NYHA) on the background of ischemic heart disease. The control group consisted of 20 practically healthy persons, representative of age and sex. The level of depressive disorders was assessed using the Hamilton Depression and Alert Scale (HDRS). The result of the study of functional disorders in patients with chronic heart failure were death or decreased activity of daily life (ADL) in half a year compared with the baseline.

Results. Using Hamilton's Depression Scale, it was found that mild depressive disorders were observed in most of the patients with chronic HF in 71.6 % of patients. At the same time, the average depression rate was in 23.4 % of the examined patients, severe – in 3.3 %, and the most severe – in 1.7 % of cases.

Conclusion. The Hamilton scale for assessing depression and anxiety used in this study is the most informative and indicative for determining the clinical features of depression in patients with HF when compared to specialized questionnaires.

Keywords: depression, heart failure, Hamilton scale.

УДК 616.89-06:616.831-001

А. М. Чепурна

КЛІНІКО-ПСИХОПАТОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОСТТРАВМАТИЧНИХ ПСИХІЧНИХ ПОРУШЕНЬ У УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬ ПСИХОАКТИВНІ РЕЧОВИНИ

Український науково-дослідний інститут соціальної і судової психіатрії та наркології МОЗ України, м. Київ
a.chepurnaja@gmail.com

Актуальність. Нестабільність соціально-економічної ситуації, тривалий збройний конфлікт на Сході України останніми роками призвели до тяжких наслідків медико-соціального характеру серед учасників бойових дій, які отримали посттравматичні психічні порушення (ПТПП). Доволі часто задля полегшення психоемоційного стану такі люди починають вживати психоактивні речовини (ПАР). Вказана коморбідна патологія, маючи відповідні специфічні особливості в учасників бойових дій, в динаміці поступово призводить до тяжких медичних і соціальних наслідків, декомпенсації або інвалідизації, погіршення якості їх життя.

Мета дослідження – виявити клініко-психопатологічні особливості посттравматичних психічних порушень, коморбідних із вживанням ПАР, в учасників бойових дій.

Матеріали та методи дослідження. Для тематичного дослідження був відібраний 181 респондент з бійців АТО з коморбідною патологією наявності ПТПП та вживання ПАР. Дослідження проводили за умови добровільної згоди респондентів. Критеріями включення у дослідження стали участь у бойових діях, відповідність критеріям діагнозу ПТПП з вживанням ПАР. Для аналізу та обробки даних були використані наступні методи дослідження: інформаційно-аналітичний, соціально-демографічний, клініко-анамнестичний, психодіагностичний, клініко-психопатологічний, статистичний.

Результати та їх обговорення. За соціально-демографічними показниками обстежені військовослужбовці, в яких було діагностовано ПТПП з вживанням ПАР, в більшості були добровольцями (82 %), вік коливався від 17 до 35 років (77 %), сімейний стан – в основному неодружені (71 %), більшість з них мала середню спеціальну освіту (34 %).

Досліджені, маючи ПТПП, вживали наступні види ПАР: алкогольні речовини – 88,3 %; курили тютюн – 89 %; канабіноїди – 16 %; надмірне вживання чаю спостерігали у 7,2 % респондентів; енергетичних напоїв – у 2,2 %.

За даними AUDIT-досліджень «залежні стани» у обстежених діагностовано при тютюнокурінні – 45,4 %; досить велику частину становила категорія «вживання зі шкідливими наслідками» – 34,4 %. За вживанням алкогольних речовин – стан залежності виявився незначним – 8,3%; проте ступінь «С» (вживання з шкідливими наслідками) становив близько 30 %, а небезпечне вживання – ступінь «В» – 47,4 %. Щодо вживання канабіноїдів залежних станів не виявлено.

Висновки. Виявлено клініко-психопатологічні особливості посттравматичних психічних порушень, коморбідних із вживанням ПАР, у учасників бойових дій.

Поєднане вживання різних видів ПАР діагностували у значній кількості обстежених (77,5 %), переважало в основному поєднання вживання алкоголю та тютюнокуріння.

За даними психодіагностичного дослідження тривоги у більшості респондентів превалював «субклінічний рівень» – 56,4 %; клінічний, відповідно, становив 27,8 %, тобто у більшості бійців АТО був наявний значний тривожний стан. Рівень депресії у 66,4 % досліджених досягав субклінічного рівня, у 12,8 % – клінічного, у інших респондентів депресивних проявів не визначено.

Характер поєднання ПТСР з вживанням ПАР (за даними Міссісіпської шкали для військових) продемонстрував превалювання окремих симптомів ПТСР – 79,2 %; тоді як клінічний варіант становив 12,1 %.

У зв'язку з наведеними фактами зростає необхідність у розробці ефективного та диференційованого підходу до надання допомоги особам із посттравматичними психічними порушеннями (профілактики, діагностики, лікування, реабілітації), які вживають ПАР.

Ключові слова: військовослужбовці, посттравматичні стресові порушення, вживання психоактивних речовин, коморбідність.

A. M. Cherpurna

CLINICAL AND PSYCHOPATHOLOGICAL FEATURES OF POSTTRAUMATIC MENTAL DISORDERS IN THE COMBATANTS WHO USE OF PSYCHOACTIVE SUBSTANCES

Ukrainian Research Institute of Social and Forensic Psychiatry and Drug Abuse Ministry of Health of Ukraine, Kyiv, Ukraine
a.cherpurnaja@gmail.com

Background. The instability of the socio-economic situation, the prolonged armed conflict in eastern Ukraine in recent years has led to serious consequences of the medical and social nature among the combatants who received post-traumatic mental disorders (PTMD). Quite often, in order to relieve the psycho-emotional state, such people begin to use psychoactive substances (PS). The specified comorbidity pathology, having the corresponding specific features in the participants in military operations in the dynamics gradually leads to severe medical and social consequences, decompensation or disability, the deterioration of their quality of life.

Objective. Identify clinical and psychopathological features of post-traumatic mental disorders which comorbidly with the use of psychoactive substances.

Materials and methods. For the case study were selected 181 respondents who participated in the anti-terrorist operation (ATO) with comorbid pathology in the presence of PTMD and the use of psychoactive substances. The research was carried out subject to the voluntary consent of the respondents. The criteria for inclusion in the study were: participation in hostilities, eligibility PTMD diagnosis and psychoactive substances use. For the analysis and data processing were used the following methods: information-analytical, socio-demographic, clinical and medical history, psycho-diagnostic, clinical and psychopathological, statistical.

Results. According to socio-demographic indicators, the surveyed servicemen who had been diagnosed with PTMD and the use of PS in most were volunteers (82 %), age ranges from 17 to 35 years (77 %), family status – mostly not married (71 %), most of them had a secondary special education (34 %). Investigators who having PTMD, used the following types of surfactants: alcoholic beverages – 88.3%; smoked tobacco – 89 %; cannabinoids – 16 %; excessive consumption of tea was observed in 7.2 % of respondents; energy drinks – at 2.2 %.

According to the AUDIT-research, «dependent conditions» in the surveyed were diagnosed with tobacco – 45.4 %; a fairly large part was the category of «use with harmful consequences» – 34.4 %. For the use of alcohol substances – the state of dependence was insignificant – 8.3 %; however, the degree of «C» (use with harmful effects) was about 30 %, and dangerous use – the degree «B» – 47.4 %. Concerning the use of cannabinoids – dependent conditions were not detected.

Conclusions. Clinical and psychopathological features of post-traumatic mental disorders of comorbidity with the use of psychoactive substances in combatants were revealed.

The combined use of different types of PS was diagnosed in a significant number of surveyed (77.5 %), with the combination of alcohol and tobacco smoking in general.

According to the psychodiagnostic study of anxiety, in most part of the respondents predominated subclinical level – 56.4 %; the clinical level, respectively, was 27.8 %, that is, the majority of ATO fighters had a significant state of anxiety. The level of depression in 66.4 % of the subjects reached subclinical level, in 12.8 % – clinical, in other respondents depressive manifestations were not determined.

The nature of the combination of PTMD with the use of psychoactive substances (according to the Mississippi scale for the military) demonstrated the prevalence of individual symptoms of PTMD – 79.2 %; while the clinical version was 12.1 %.

In connection with these facts, there is a growing need to develop an effective and differentiated approach in providing assistance to people with post-traumatic mental disorders (prevention, diagnosis, treatment, rehabilitation) who use PS.

Keywords: servicemen, post-traumatic stress disorders, use of psychoactive substances, comorbidity.

УДК 616.89-008-057.875-036.1-085.851

О. С. Юрценюк

ПСИХОСОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СТУДЕНТІВ
ІЗ НЕПСИХОТИЧНИМИ ПСИХІЧНИМИ РОЗЛАДАМИ

Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці
yurtsenyuk.olga@bsmu.edu.ua

Актуальність. Значна поширеність неспихотичних психічних розладів (НПР) серед молоді робить пріоритетними проблеми їх ранньої діагностики, лікування, профілактики та реабілітації.

Необхідність удосконалення медико-психологічної допомоги при НПР у студентів обумовлена тим, що загострення суспільно-економічної кризи негативно впливає на стан психічного здоров'я населення у цілому, активно зіштовхуючи найуразливішу його частину в стан кризової свідомості.

Мета – розробити систему реабілітаційних заходів для студентів з неспихотичними психічними розладами.

Матеріали та методи дослідження. Протягом 2015–2016 рр. з дотриманням принципів біоетики та деонтології ми провели комплексне обстеження студентів I–V курсів медичних факультетів Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» та студентів I–IV курсів Чернівецького національного університету (загалом 1200 осіб). Вік обстежених коливався від 17 до 25 років (середній вік $19,94 \pm 1,19$ років).

Неспихотичні психічні розлади (НПР) було діагностовано у 471 студента з вибірки обстежених осіб (39,25 %). Цих студентів було розділено на дві підгрупи – IA підгрупа включала 311 студентів з НПР (66,03 %), в терапії яких була